Tolfte avdelningen: Handlingar och register

Inledning

Det öppna samtalet och den fria granskningen av Svenska kyrkans verksamhet är av avgörande vikt. Offentlighetsprincipen tillämpas för all kyrklig verksamhet, när det inte är uppenbart att andra intressen väger tyngre. För att var och en ska ha tillgång till de skriftliga handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan behöver dessa hållas ordnade och bevaras för framtiden. I detta ligger också ett ansvar för att föra vidare det historiska arv som kyrkan har del av.

Det är nödvändigt att det för bikt och enskild själavård råder tystnadsplikt. Kyrkans själavård bedrivs på Kristi uppdrag. Bekännelse av synder sker egentligen inte inför prästen utan inför Kristus, och eftersom Kristus inte röjer vad som sägs, är även den lyssnande prästen skyldig att tiga.

Förtroendet för den enskilda själavården kräver att prästen inte kan befrias från sin tystnadsplikt. Diakonens tystnadsplikt gäller med vissa undantag. Även i övrigt måste människor som deltar i församlingens verksamhet kunna lita på att uppgifter om deras personliga förhållanden inte förs vidare.

I särskilda böcker, ministerialböcker, antecknas i varje församling vilka kyrkliga handlingar som utförs och vilka personer dessa omfattar. För var och en som tillhör kyrkan blir på detta sätt några milstolpar längs livsvägen antecknade i församlingens bok, från dopet över konfirmationen och vigseln fram till döden och begravningen. Dessa anteckningar får därmed också vara jordiska tecken för hur Gud handlar med människan under hennes vandring på livets och trons väg. (SvKB 2011:4)

53 kap. Offentlighet för handlingar

Uppdelning mellan en statlig och en inomkyrklig offentlighetsprincip

1 § Om rätten att ta del av allmänna handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar finns bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). (SvKB 2017:8)

2 § Om rätten att ta del av handlingar som inte är allmänna och som förvaras hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar gäller vad som föreskrivs nedan i 3–11 §§.

En inomkyrklig huvudregel om offentlighet för handlingar

3 § Rätten att ta del av Svenska kyrkans handlingar avser var och en, oberoende av kyrkotillhörighet.

Undantag från huvudregeln

4 § Undantag från rätten att ta del av handlingar som avses i 3 § gäller endast för handlingar som innehåller uppgifter som skyddas av förbud enligt 54 kap. Om de skyddade uppgifterna förekommer endast i vissa delar av en handling kvarstår rätten att ta del av handlingens övriga delar.

Definition av begreppet handling

5 § Med handling avses en sådan framställning i skrift och bild eller en sådan teknisk upptagning som
1. förvaras hos Svenska kyrkan, och
2. är att anse som inkommen till eller upprättad hos Svenska kyrkan.

6 § Med handling avses dock inte
1. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för någon annans räkning,
2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift,
3. vad som ingår i ett bibliotek,

4. vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, eller
5. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia). (SvKB 2016:2)

6 a § Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för. (SvKB 2016:2)

Avgifter

7 § När någon besöker en kyrklig enhets kansli och där studerar en handling får inte någon avgift tas ut.

8 § När någon begär att få en kopia av handlingen får en avgift tas ut, dock endast med ett belopp som motsvarar kopierings-, porto- och postförskottskostnader.

Handläggningsregler

9 § Ett önskemål om att få ta del av, eller att få en utskrift eller en kopia av en handling ska behandlas skyndsamt.

10 § Ett önskemål enligt 9 § ska prövas av den juridiska person som förvarar handlingen.

I fråga om handlingar som hör till domkapitlets verksamhet ska dock prövningen ske av domkapitlet. I fråga om handlingar som hör till biskopens verksamhet enligt 8 kap. 1 § ska prövningen ske av biskopen.

Om en viss befattningshavare enligt arbetsordning eller särskilt beslut svarar för vården av en handling, är det i första hand han eller hon som ska pröva om handlingen kan lämnas ut.

I tveksamma fall eller om han eller hon vägrar att lämna ut handlingen eller del av den, ska frågan om utlämnande hänskjutas till den juridiska personen, domkapitlet eller biskopen om den som har framställt önskemålet begär det.

Den som har framställt önskemålet ska underrättas om att ett sådant hänskjutande kan begäras och att ett beslut av den juridiska personen, domkapitlet eller biskopen krävs för att överklagande ska kunna ske. (SvKB 2005 15)

11 § Om det finns något hinder mot att lämna ut handlingen ska det fattas ett skriftligt beslut om avslaget, om den sökande begär detta. I beslutet ska anges vilket hinder som finns mot att lämna ut handlingen, och hur beslutet kan överklagas.

Överklagande

12 § Ett beslut om avslag enligt 11 § som har fattats hos en församling eller ett pastorat får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut i ett sådant ärende får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Övriga beslut enligt 11 § får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. (SvKB 2012:14)

54 kap. Undantag från offentlighet för handlingar m.m.

Själavårdssekretess

1 § Förbud gäller mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en biskop eller präst under bikt eller enskild själavård.

Förbud gäller också mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en diakon under enskild själavård. (SvKB 2004:9, SvKB 2011:4)

Förbud mot att röja personliga och känsliga uppgifter

2 § I kyrkans församlingsvårdande verksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och patientsäkerhetslagen (2010:659) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter. (SvKB 2004:9, 2014:7)

3 § I kyrkans insamlingsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskild givare. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

4 § Inom kyrkans personaladministration gäller förbud mot att röja uppgifter om en anställds eller förtroendevalds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men. Förbudet gäller dock inte uppgifter om lön, förmåner och andra anställningsvillkor.

Vid rekrytering av personal gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som hänför sig till psykologisk undersökning eller liknande om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men. (SvKB 2004:9)

4 a § I kyrkans tillsyns- och överprövningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider men om uppgiften röjs.

Förbud enligt första stycket gäller inte om det är nödvändigt för ett tillsyns- eller överprövningsorgan att lämna ut en uppgift för att kunna fullfölja sitt uppdrag.

Förbud enligt första stycket upphör att gälla om uppgiften tas in i ett beslut av tillsyns- eller överprövningsorganet. (SvKB 2004:9)

4 b § I verksamhet som avser antagning till uppdraget som präst eller diakon gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men. (SvKB 2010:6)

4 c § Förbud gäller mot att röja uppgift om en enskilds bostadsadress eller annan jämförbar uppgift som kan lämna upplysning om var den enskilde bor stadigvarande eller tillfälligt, den enskildes telefonnummer, e-postadress eller annan jämförbar uppgift som kan användas för att komma i kontakt med denne samt för motsvarande uppgifter om den enskildes anhöriga, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. (SvKB 2011:4)

4 d § I verksamhet som avser framställning av statistik gäller förbud mot att röja uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men. (SvKB 2011:4)

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans familjerådgivning

4 e § I kyrkans familjerådgivning gäller förbud mot att röja uppgifter som en enskild har lämnat i förtroende eller som har inhämtats i samband med rådgivningen.

Av socialtjänstlagen (2001:453) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i familjerådgivning enligt den lagen. (SvKB 2011:4)

Förbud till skydd för kyrkans ekonomiska intressen

5 § I kyrkans affärsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om affärs- och driftsförhållanden, om det kan antas att någon som driver likartad rörelse gynnas om uppgiften röjs. Under motsvarande förutsättningar gäller förbud hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar mot att röja uppgifter om affärs- och driftsförhållanden hos bolag, förening eller stiftelse som driver affärsverksamhet och där kyrkan utövar ett bestämmande inflytande. (SvKB 2011:4)

6 § Förbud gäller mot att röja uppgifter som hänför sig till ärende om förvärv, överlåtelse, upplåtelse eller användning av egendom, tjänst eller annan nyttighet, om det kan antas att kyrkan lider skada om uppgiften röjs.

Om ett ärende enligt första stycket rör upphandling, får uppgifter som rör anbud inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet förrän alla anbud offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud har fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. (SvKB 2011:4)

Förbud till skydd för kyrkans affärs- och samarbetspartner

7 § Förbud gäller mot att röja uppgifter om affärs- och driftsförhållanden för någon som har trätt i affärsförbindelse med kyrkan. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att affärspartnern lider skada om uppgiften röjs.

8 § Inom kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission gäller förbud mot att röja uppgifter om en samarbetspartners förhållanden i andra länder. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att en samarbetspartner i det andra landet skulle lida skada eller men om uppgiften röjs.

Förbud mot att röja vissa uppgifter i kyrkobokföringen

9 § Förbud gäller mot att röja uppgifter om enskilda personer i kyrkobokföringen. Förbudet gäller om det av någon särskild anledning kan antas att personen i fråga eller någon närstående lider men om uppgiften röjs.

Förbud mot att röja uppgifter om säkerhetsåtgärder m.m.

10 § Förbud gäller mot att röja uppgifter om säkerhets- och bevakningsåtgärder. Förbudet gäller om syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs.

Förbud mot att röja uppgifter i telefonväxel

11 § För personal i en telefonväxel gäller förbud mot att röja uppgifter som har inhämtats vid tjänstgöringen och som avser telefonsamtal till eller från en annan person.

Förbud mot att röja uppgifter vid facklig förhandling

11 a § Förbud gäller mot att röja uppgifter som har tillkommit eller inhämtats för att användas vid facklig förhandling eller vid förberedelse för sådan förhandling. Förbudet gäller om det kan antas att den kyrkliga arbetsgivarens ställning som förhandlingspart försämras om uppgiften röjs. (SvKB 2004:9)

Förbud mot att röja uppgifter vid personuppgiftsbehandling

11 b § Förbud gäller mot att röja personuppgifter, om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgifterna behandlas i strid med personuppgiftslagen (1998:204). (SvKB 2004:9)

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet

11 c § I kyrkans forskningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgift som genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen eller någon närstående lider skada eller men. (SvKB 2016:2)

Överföring av sekretess till kyrkan från myndigheter

12 § Förbud gäller mot att röja sådana uppgifter som en myndighet har anförtrott kyrkan och som hos myndigheten är föremål för sekretess.

Överföring av förbud mot att röja uppgifter inom kyrkan

13 § Förbud mot att röja en uppgift gäller hos den som tar emot uppgiften i verksamhet som avser revision, tillsyn eller överprövning om det råder ett förbud mot att röja uppgiften enligt detta kapitel hos den som lämnar uppgiften.

Anmälningsskyldighet

13 a § Den som i kyrkans verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd är skyldig att genast anmäla detta till socialnämnden.

Anmälningsskyldigheten gäller inte i fråga om uppgifter som biskop eller präst har fått veta under bikt eller enskild själavård enligt 54 kap. 1 § första stycket. (SvKB 2011:4)

Undantag från förbud mot att röja uppgifter

14 § Förbud mot att röja uppgifter enligt 1 § andra stycket, 2 § första stycket och 3–13 §§ till skydd för enskild gäller inte i förhållande till den enskilda personen själv och kan i övrigt helt eller delvis efterges av honom eller henne.

Förbud mot att röja uppgifter enligt 1 § andra stycket hindrar inte heller att uppgiften lämnas om

– diakonen har ålagts att uttala sig under ed,

– det föreligger uppgifts-, informations- eller anmälningsskyldighet enligt lag, eller

– det föreligger en sådan anmälningsskyldighet som anges i 13 a §. (SvKB 2004:9, 2011:4)

15 § Förbud mot att röja uppgifter enligt 2 § första stycket, 3–4 d §§ samt 5–13 §§ hindrar inte att uppgiften lämnas till

1. kyrkans organisation för revision, tillsyn och överprövning,
2. en myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av en lag eller har beslutats med stöd av en lag,
3. socialnämnden enligt 13 a §, eller
4. företrädare för en arbetstagarorganisation eller till skyddsombud, om uppgifts- eller informationsplikten följer av en lag eller ett kollektivavtal. (SvKB 2004:9, 2011:4)

15 a § Förbud mot att röja uppgifter enligt 4 e § gäller inte i förhållande till den enskilda personen själv och kan i övrigt helt eller delvis efterges av honom eller henne.

Förbud mot att röja uppgifter enligt 4 e § hindrar inte heller att uppgiften lämnas

– av den som inom familjerådgivningen får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet för en anmälan till socialnämnden,

– till polis- och åklagarmyndighet om uppgiften angår misstanke om brott mot en person som är under 18 år och brottet rör 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor,

– till polismyndighet om uppgiften behövs för att förhindra ett förestående brott, eller

– om det föreligger uppgifts-, informations- eller anmälningsplikt enligt lag. (SvKB 2011:4)

16 § Utöver vad som gäller enligt 15 § får uppgifter som avses där lämnas till
1. polis- och åklagarmyndighet, om uppgiften behövs i en anmälan om brott,
2. hälso- och sjukvårdsmyndighet eller socialtjänsten, om uppgiften avser ett allvarligt och fortgående missbruk eller en allvarlig sjukdom och det är nödvändigt att röja uppgiften för att inte den enskilda personens liv eller hälsa ska sättas i allvarlig fara. (SvKB 2004:9, 2011:4)

55 kap. Register och arkiv

(SvKB 2016:2)

Uppdelning mellan statliga och kyrkliga regler om diarier och arkiv

1 § Regler om registrering av allmänna handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar finns i 5 kap. 1 och 2 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Regler om de arkiv som bildas av dessa handlingar finns i arkivlagen (1990:782), i arkivförordningen (1991:446) och i föreskrifter som Riksarkivet har meddelat med stöd av arkivförordningen. (SvKB 2017:8)

2 § Bestämmelserna i 3–4 §§ ska tillämpas när man registrerar andra handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar än de som avses i 1 §.

Bestämmelserna i 5–8 §§ om arkiv ska tillämpas för de handlingar som förvaras hos Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar och som inte avses i 1 §.

Vilka handlingar som ska registreras

3 § En handling ska registreras så snart den har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock
1. handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 §,
2. reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet,
3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat, och
4. handlingar som inte innehåller uppgifter som skyddas av förbud enligt 54 kap., om de hålls ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in eller upprättats.
(SvKB 2016:2)

3 a § Om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten. (SvKB 2016:2)

3 b § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. I sådana bestämmelser får kyrkostyrelsen också besluta att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl. (SvKB 2016:2)

Registrets innehåll och tillgänglighet

4 § Beträffande handlingar som registreras enligt 3 § ska det av registret framgå
1. det datum då handlingen kom in eller upprättades,
2. diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått vid registreringen,
3. i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och
4. i korthet vad handlingen rör.

Registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Uppgifter enligt första stycket 3 eller 4 får dock särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av förbud enligt 54 kap., får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras. (SvKB 2016:2)

Innehållet i kyrkans arkiv

5 § Kyrkans arkiv bildas av
1. handlingar som har registrerats enligt 3 §,
2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 4, och
3. övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.
(SvKB 2016:2)

6 § Arkivhandlingarna ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser
1. rätten att ta del av handlingarna,
2. behovet av information för rättskipning och förvaltning, och
3. forskningens behov.

Vård av handlingarna i kyrkans arkiv

7 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingarna i kyrkans arkiv. (SvKB 2016:2)

8 § Återlämnande, utlåning, överlämnande och gallring av arkivhandlingar får endast ske med stöd i de regler som avses i 7 § eller i den skyldighet som följer av någon lag eller av en myndighets beslut. Arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får dock överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

56 kap. Kyrkobokföring och andra register

Ändamål med kyrkobokföringen

1 § I Svenska kyrkan ska finnas register för att tillhandahålla
1. uppgifter om dem som tillhör Svenska kyrkan,
2. vissa uppgifter om anhöriga till dem som tillhör Svenska kyrkan, och
3. uppgifter om de kyrkliga handlingar som ägt rum i Svenska kyrkans ordning (ministerialböcker). (SvKB 2003:9)

Ändamål med övriga register

2 § I Svenska kyrkan ska finnas register som gör det möjligt för Svenska kyrkan att
1. uppfylla skyldigheten att lämna uppgifter enligt 14 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan,
2. hantera kyrko- och begravningsavgift,
3. ta fram erforderlig statistik,
4. tillhandahålla uppgifter om Svenska kyrkans indelning,
5. genomföra de kyrkliga valen,
6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn,
7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare, och
8. bidra till en god fastighetsförvaltning.
(SvKB 2003:9, 2009:2, 2016:1)

3 § Kyrkostyrelsen får bestämma om ytterligare gemensamma register.

Kyrkostyrelsen får också bestämma om användningen av Svenska kyrkans gemensamma datasystem. (SvKB 2003:9; 2005:14)

Närmare bestämmelser

4 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om
1. registrens ändamål,
2. vad registren ska innehålla,
3. vem som ska föra registren,
4. vilka uppgifter som ska lämnas,
5. när och av vem uppgifter ska lämnas,
6. vem som ska underrättas om uppgifter ur registren, och
7. övriga uppgifter i registren. (SvKB 2003:9)

Särskilda bestämmelser för uppgifter i dataregister

5 § Om en registrerad person har begärt rättelse enligt 28 § personuppgiftslagen (1998:204) men någon sådan inte blir gjord, ska det fattas ett skriftligt beslut om avslag, om han eller hon begär det. I beslutet ska anges varför en rättelse inte kan ske och hur beslutet kan överklagas. (SvKB 2003:9)

6 § Om en ansökan om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) avslås ska det fattas ett skriftligt beslut om avslag, om den enskilda personen begär det. I beslutet ska anges varför de begärda upplysningarna inte behöver ges och hur beslutet kan överklagas. (SvKB 2003:9)

7 § Ett beslut om avslag enligt 5 och 6 §§ som har fattats hos en församling eller ett pastorat får överklagas hos domkapitlet. Domkapitlets beslut i sådana ärenden får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Övriga beslut enligt 5 och 6 §§ får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. (SvKB 2003:9, 2012:14)

8 § I fråga om anteckningar i sådana ministerialböcker som inte förs med hjälp av automatisk databehandling ska 5–7 §§ tillämpas på motsvarande sätt. (SvKB 2003:9)